

ПРОФЕСІЙНІ ФУНКЦІЇ МАЙБУТНЬОГО МУЗИКАНТА-ПЕДАГОГА

Утвердження гуманістичної освітньої парадигми вимагає здійснення професійної підготовки художньо-педагогічних кадрів у контексті їх особистісного становлення. Цей процес передбачає комплексний розвиток у майбутніх музикантів-педагогів не лише інформаційно-операційних, але й ціннісно-мотиваційних аспектів їх педагогічної культури. Це актуалізує проблему формування цілісного художнього світогляду майбутніх учителів музики як інтегрального базису їх подальшої художньо-педагогічної діяльності, що визначає її предметний зміст та ціннісно-смыслову спрямованість.

Педагог крізь призму власної діяльності покликаний гуманізувати внутрішній світ людини, утверджувати ідеали добра, справедливості, честі, милосердя, любові. Гуманістичні тенденції розвитку сучасної української освіти зумовили зміни освітніх пріоритетів і цінностей та висунули нові вимоги до професійної підготовки педагога. Але гуманізація освіти у вищій школі не повинна зводитись до доповнення навчальних планів новими дисциплінами. Потрібний рішучий поворот до того, щоб на студента дивилися не лише як на майбутнього фахівця, а як на освічену, розвинену, благородну, інтелігентну людину. Безперечно, ця людина повинна бути професіоналом, але це лише один із аспектів її цілісного буття. Утвердження погляду на майбутнього фахівця як цілісної особистості, розуміння важливості духовної гармонії всієї людської життєдіяльності повинно стати основою модернізації вищої мистецької освіти. Тобто система підготовки фахівця повинна бути спрямована на формування багатогранної, духовної, культурної, емоційно багатой, зі стійкою світоглядною позицією, етичними установками особистості фахівця.

Нові імена, педагогічні й мистецькі форми діяльності, технології, зміст навчання і виховання можуть суттєво збагатити теорію української музичної педагогіки і практику освіти. Крім того, висвітлення поставленої проблеми актуалізує важливість національно-регіонального компоненту професійної підготовки музиканта-педагога, який, виходячи за межі локальної значущості, набуває загальнонаціонального звучання. Необхідно також зауважити, що головним методологічним підходом до означеної проблеми є культурологічний, що дозволяє максимально розширити обрії сприйняття музичної освіти як невід'ємної частини культури.

Вагомий внесок у розв'язання проблеми формування особистісних якостей музиканта-педагога здійснили М. Авазашвілі, О. Макуренкова, А. Малинковська, І. Немикіна та ін., у працях яких музично-педагогічна діяльність розглядається у контексті загальних проблем музичної освіти. Дослідження О. Джури та І. Чернявської стосуються історичного аспекту підготовки музиканта. У працях І. Грінчук, В. Крицького, Е. Ткач, С. Торічної аналізуються проблеми набуття різних умінь, що забезпечують

успішну діяльність музиканта. Аналізу особистісних якостей музиканта присвячено праці І. Веденіна, Н. Зелінської, О. Прудникової, В. Самітова, П. Харченко, Т. Шевченко, Н. Язикової. Однак у цих дослідженнях недостатньо цілісно аналізується проблема розвитку особистісних якостей музиканта-педагога у історичному контексті на основі визначення ролі національних традицій у формуванні вітчизняної системи підготовки майбутніх музикантів-педагогів. Це зумовлює актуальність дослідження проблеми і визначення більш продуктивних форм професійної підготовки музиканта-педагога, що розглядали б не лише наявність професійних знань та умінь, сформованість навичок, а й вироблення установки на особистісне самовдосконалення шляхом пізнання своїх здібностей, можливостей та формування адекватної самооцінки, етико-естетичних установок, світогляду загалом.

У майбутнього вчителя музики у процесі його музично-педагогічної підготовки необхідно формувати й розвивати комплекс професійних функцій (за О. Рудницькою) [1].

Інформаційна функція майбутнього вчителя-вокаліста передбачає спектр знань, сформованих викладачем із постановки голосу, хорового класу і здатних організувати обмін доступною навчальною інформацією між ним і учнями. Сюди входять знання дисциплін музичного циклу, відомості про музичний твір, його авторів, а також певна інформація про всю систему характеристик музичних образів. Обмін вокальною інформацією між викладачем і студентом здійснюється шляхом прямого і зворотного зв'язку. Основу інформації становлять глибокі знання навчального матеріалу, методів і прийомів навчання, а також добре володіння усним мовленням.

Організаційна функція учителя-вокаліста виявляється у процесі включення його в різні види навчальної роботи, концерти, проведення творчих вечорів, різних свят тощо. Викладачі постановки голосу, хорового класу забезпечують достатній розвиток співацької культури майбутнього вчителя музики і сприяють його вокально-педагогічній творчості.

Комунікативна функція передбачає сформованість у майбутнього вчителя-вокаліста якісної сторони відносин із викладачем із постановки голосу, його вербальне спілкування з учнями та батьками під час педагогічної практики, з друзями. Важливим виявом комунікативності є збір інформації про музичну діяльність учнів, її результати, що створює уявлення про ефективність вокально-педагогічної творчості.

Орієнтовна функція формує правильний відбір музичних творів для власного виконання та зіставлення їх з власними виконавськими можливостями. Оцінка музичних образів у співвідношенні з моральними нормами, з формуванням високих духовних почуттів, ставленням до природи, своєї Батьківщини, навколишнього світу формує громадянське мислення і патріотизм.

Розвивальна функція. Викладач постановки голосу забезпечує керівництво кожним окремим видом вокальної діяльності майбутнього вчителя музики; його участь у малих формах: дует, тріо, квартет, вокальна

група; створює навчальну атмосферу, яка сприяє розвитку вокальних здібностей; активізує навчально-пізнавальну діяльність у галузі вокального мистецтва.

Конструктивна функція. Викладач із постановки голосу формує вміння добору музичних творів, які сприяють найближчому вокальному розвитку; комбінує дидактичні матеріали з музичних творів, які найбільш повно сприяють перевірці і діагностиці знань, умінь і навичок із вокального мистецтва. Конструктивна функція майбутнього вчителя музики виявляється у процесі самостійного вивчення музичного твору.

Дослідницька функція. Викладачі формують методи діагностики та дослідження музичних творів, їх музичної форми, вокального навантаження через діапазон, динаміку, об'єм і технічні вокальні труднощі, шляхи їх подолання та зіставлення з власними вокальними можливостями. Визначення їх музично-естетичної цінності.

Артистичні функції. Викладач формує вміння емоційно розкривати музичний образ через міміку, пантоміміку, силу звука, звукові наголоси, тембр і характер звуковедення. Ці та інші елементи артистизму підпорядковуються засобам музичної виразності, літературному тексту й почуттєвим аспектам виконавської культури.

Безумовно, комплекс професійних функцій майбутнього музиканта-педагога ґрунтується на гуманістичних цінностях, які вони ретранслюють у педагогічній діяльності, розвивати у своїх вихованцях світогляди орієнтири крізь призму гуманістичного світогляду, виховувати у них естетичне світосприйняття шляхом синтезу з цінностями добра, краси, істини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Отич О.М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: історичний і методологічний аспекти: монографія / О.М. Отич; [за наук. ред. І.А. Зязюна]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2008. – 440 с.

2. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібн. – Т.: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.;